

***** BASARABIA, RANA DE LA HOTARUL DE EST,
BACĂU, EDITURA VICOVIA, 2008, 106 P.**

Lucrarea cuprinde un **Cuvânt înainte** (nesemnlat, p. 3-8), articolul **Basarabia, rana de la hotarul de est**, aparținând lui Andrei Vartic (p. 9-71) și un eseu semnat de Nicolae Rusu, având titlul **Povara și osânda orgoliului** (p. 73-106). Cu toate că nici unul din cei doi autori nu semnează pe coperta exterioară a cărții, titlul volumului îl dă articolul lui Andrei Vartic.

Ceea ce surprinde este formatul editorial, unul „pentru copii” – așa cum îl caracterizează, în branșa lor, editorii. De fapt, nu ar trebui să ne mirăm asupra acestui aspect, mare parte din cărțile editate de „Vicovia” din ultimii doi-trei ani au acest format. Fie lucrările din așa-numitele colecții „Politici și tendințe” (de ex. Kevin MacDonald, **Influența evreilor în lume**, 2006 sau Vasile Stoica, **Suferințele din Ardeal**, 2007), „Era” (de ex. Eugen Șendrea, **Istoria pe placul tuturor** (vol. III), 2006-2007 – e adevărat la un format ceva mai mare) sau lucrările care aparțin aceleiași colecții ca și cea de față – e vorba de „Contrast” (ex. Miluță Th. Bortă, **Tragedia contemporană a României. Eseuri de filosofie socială**, 2007 sau Ion Nuță, **Limbă și cultură românească în Basarabia**, 2008) ș.a.

Retoric ne putem întreba: oare nu sunt cam multe „colecții” pentru o editură precum cea care „scoate” cărți de acest gen? Nu analizăm aici vreo „politică editorială”, dar nici nu ne așteptăm la vreun răspuns din partea editurii și, de asemenea, nu dorim să intrăm în polemică cu vreun editor din Bacău sau din altă parte a țării (cine știe... poate, mai târziu, vom apela la servicii de acest fel).

Întrebarea este: ce s-a urmărit, de fapt, prin editarea unei astfel de lucrări? Popularizarea unor idei „novatoare” ale modului de a privi evoluția culturală, economică sau politică a teritoriului cuprins între Prut și până dincolo de malurile Nistrului? Sau tipărirea unei cărți de propagandă a ideilor mai mult sau mai puțin naționaliste care se „vântură”, de către o ideologie de un anumit tip, în contradicție cu cealaltă, care i se opune fără scrupule?... Răspunsul credem că nu poate fi dat decât de cel care lecturează o astfel de apariție editorială.

Prima parte conține, așa cum am subliniat deja, articolul **Basarabia, rana de la hotarul de est**, închinat „arheologilor Victor Spinei și Gheorghe Postică” (p. 9), care este structurat în 10 mici capitole (după numerotarea autorului/editorului – 11 capitole, dar capitolul 10 lipsește), fiecare cu o întindere variind între două și 13 pagini. Articolul cuprinde, în finalul său, și **Unele resurse bibliografice** (p. 68-71).

Textul este un amalgam de opinii, ipoteze, informații și date exprimate de autor, care merg de la precizarea că „hotarul creștin de pe Nistru, întărit cu o salbă de mănăstiri, schituri și cetăți, este mult mai vechi decât anul creștinării Rusiei kievene” (p. 16), trec prin faptul că „poporul român nu a fost creștinat politic, și nici prin sacrificiul apostolilor, ca la Roma, ci în mod natural – am putea spune mistic” (p. 17) și continuă, printre altele, cu prezentarea diferitor recensăminte privitoare la evoluția populației Basarabiei (p. 22-24).

Andrei Vartic propune, ca metodă a cercetării evoluției neamului românesc în Basarabia, studierea „existenței (prezenței) etno-politice, sedentare, creștine, naturale și absolute a românilor în acest spațiu de la originile lor” dar și „realitatea relativă a tratatelor privitoare la poporul român și agregatele lui politice, în marea lor majoritate semnate și ratificate fără prezența reprezentanților de jure ai românilor” (p. 30), prezența doar a documentului istoric (de orice natură) nemaifiind de ajuns. În paginile care urmează se realizează prezentarea unei alte cărți apărute la Editura Vicovia (I. Nuță, **Limbă și cultură românească în Basarabia**) (p. 37-40).

Sunt supuse atenției intențiile (realizate de altfel) de „batjocurare a **Declarației de independență** din 27 august 1991 și încercarea de a impune românilor din Basarabia și Bucovina, altă geneză decât cea pe care o demonstrează cercetarea științifică a istoriei românilor din spațiul pruto-nistean” (p. 45), dar și teoriile „migraționiste de formare a poporului moldovenesc și a limbii vorbite de acest popor” (p. 48).

Articolul, în opinia autorului, se dorește a fi un „mic studiu” al „statorniciei poporului român din Basarabia” (p. 50 și 53). „Studiul” se încheie cu prezentarea lucrărilor Simpozionului din 3-5 octombrie 2007, de la Universitatea Tehnică din Chișinău, „organizat pentru cercetarea mijloacelor ingineresti și fizico-chimice a civilizației Cucuteni” – cu menționarea opiniei conform căreia „rolul periferiei este decisiv în întărirea centrului spiritual, militar, religios și politic al unei națiuni” (p. 57), precum și cu prezentarea cercetărilor sale de la complexul monastic rupestre de la Țipova (p. 58) sau a sublinierii că, în Larousse/2008, este atestată deja existența „limbii moldovenești” (p. 66).

Prin parcurgerea rândurilor de mai sus credem că, un alt posibil lector al primei părți din volumul pe care încercăm să-l prezentăm, ne va acorda un dram de dreptate atunci când atenționam asupra „amalgamului” pe care autorul îl realizează în redactarea „micului său studiu”.

A doua parte a lucrării este un eseu, în care Nicolae Ursu inserează câteva opinii referitoare la persoana lui Ion Druță (un personaj controversat atât în România, cât și în actuala Republică Moldova). Personajul respectiv ar trece, în opinia autorului, de la stadiul de „clasic în viață al literaturii sovietice socialiste moldovenești... patriarh al neamului moldovenesc” (p. 73), la cel de „clasic în viață al literaturii naționale moldovenești... care a decis să coboare din căruța națiunii române, înhămându-se la căruța națiunii moldave” (p. 74).

Cu unele citate preluate din: C. Tănase, **Hoții de mituri**, 2004; Lucreția Bârlădeanu, **Secolul nomazilor**, 2006; I. Rotaru, **O istorie a literaturii române de la origini până în prezent**, 2006 sau părerile lui I. Simuț, din revista *România literară*, nr. 51-52, 2006 – Ursu trece în revistă activitatea publicistică a „clasicului”, în mod deosebit, oprindu-se asupra a două dintre romanele acestuia, **Povara bunătații noastre** și **Biserica Albă**. Nu-i este contestat scriitorului I. Druță „talentul cu care a fost hărăzit”, dar nici „nu e corect și e păcat a nu observa cum orgoliul nemăsurat al omului transformă talentul, acest dar dumnezeiesc cu care este hărăzit, într-o monstruoșitate” (p. 103). Sau, mai pe scurt: cine nu este cu noi, este împotriva noastră, este un monstru, o absurditate...

Și eseistul nostru concluzionează, el însuși, după vechea tipologie comunistă: „scriitorii din Basarabia au de realizat două *sarcini* [s. n.]: prima este cea de afirmare în cadrul literaturii europene și universale [...], iar a doua pare a fi o perpetuă, aproape sisifică și încrâncenată bătălie pentru păstrarea identității naționale a populației dintre Nistru și Prut” (p. 103).

În general, o lucrare care poate fi lecturată doar după zile întregi de relaxare totală, cu o minimă condiție: să știi să citești printre rânduri...

Dimitrie-Ovidiu Boldur